

Break 3 - Historisk baggrund

Elevtekst A – Hvor kommer Helgi fra og hvor er han på vej hen?

Josefine Ottensens roman om Helgi Daner er ikke bare ren fantasi. Flere af hovedpersonerne er kendt som historiske personer, der har levet i virkeligheden.

Romanen foregår omkring år 800. Det er lige i starten af vikingetiden. Fra udgravninger ved vi, hvordan vikingernes huse og redskaber så ud, og den viden har Josefine Ottesen brugt, da hun skrev Helgi Daner. Om Helgi har levet i virkeligheden, er der dog ingen, der ved.

Helgi bliver ifølge Josefine Ottensens fortælling født i Danmark, men kommer senere til Frankerriget. Frankerriget var på dette tidspunkt meget anderledes end Danmark.

- Frankerriget var kristent, mens vi i Danmark tilbad de nordiske guder.
- I Frankerriget havde man munke, der kunne læse og skrive. I Danmark var der kun ganske få, der kunne læse og skrive runer - altså vikingebogstaver.
- I Frankerriget var der store byer og husene var bygget i sten. I Danmark var byerne små og husene bygget i ler og træ.

Vi har ikke andre skriftlige kilder fra Danmarks vikingetid end runesten. Men i 1200-tallet skrev Saxo sin *Danmarkskrønike*, der beskriver Danmarks gamle historie. Saxo har muligvis selv digtet lidt af det, der står. Men én af personerne man hører om, er den danske konge Gøtrik.

Gøtrik eller Gudfred

Gøtrik var konge af Danmark fra år 799 – 810. Han beskrives i Saxos fortælling som tapper, ædel og barsk, men også venlig. Sådan er han ikke beskrevet i de frankiske skrifter! Frankerne kalder ham Gudfred i stedet for Gøtrik. Og de beskriver ham som pralende og overmodig, fordi han ønskede at møde Karl den Store i et slag. Gøtrik og Karl mødte dog aldrig hinanden, og Karl indtog aldrig Danmark.

Karl den Store

Karl den Store var konge i Frankerriget. Han beskrives i mange forskellige kilder, så der er ingen tvivl om, at han virkelig har levet.

Karl den Store.

Mens Karl var konge af Frankeriget erobrede han så meget af Europa, at hans rige kom til at omfatte det, vi i dag kender som Frankrig, Holland, Belgien og Luxembourg, Schweiz, Østrig og hele den Nordlige del af Italien samt størstedelen af Tyskland.

Karl havde to mål: For det første ville han gerne være konge over et stort område, og for det andet ville han gerne omvende så mange som muligt til kristendommen.

Karl den Store var den første konge, der kaldte sig Konge af Guds nåde. Og han arbejdede tæt sammen med paven i Rom, der i år 800 kronede ham til kejser.

For at holde styr på sit store rige, inddelte Karl den Store det i mindre områder. I hvert område udpegede han en greve, der skulle regere på hans vegne. Sendebud blev hele tiden sendt frem og tilbage for at sikre, at greverne gjorde, som kongen ønskede.

Karl den Store placerede sin hovedstad i byen Aachen, der lå næsten midt i riget. Her byggede han et stort palads og en stor kirke.

Alt dette blev en forløber for det, vi i dag kalder *feudalsamfundet*.

Spørgsmål til teksten:

1. Hvornår foregår Helgi Daner? _____

2. Hvad var forskellene på Frankeriget og Danmark på det tidspunkt?

3. Har der været en konge i Danmark, der hed Gøtrik? _____
4. Hvordan beskrives Gøtrik af Saxo? _____

5. Hvordan beskrives Gøtrik af frankerne? _____

6. Hvilke lande var ikke en del af frankeriget? _____

7. Hvad var Karl den Stores mål? _____

8. Hvornår blev Karl kronet som Kejser af paven? _____
9. Hvad hed Frankerigets hovedstad? _____
10. Hvad byggede Karl den Store i hovedstaden? _____

Elevtekst B – Fortællingerne om Holger Danske

Du kender måske fortællingen om Holger Danske, ham der sidder under Kronborg i Helsingør, men som vil vågne og kæmpe, hvis Danmark en dag kommer i nød.

Selvom ingen rigtigt tror på det længere, er det faktisk en af de nyeste fortællinger om Holger Danske. Den blev først digtet i 1800-tallet.

Rolandskvadet

Rolandskvadet er den allerførste fortælling, vi kender, som nævner den sagnfigur, vi i dag kalder Holger Danske. Kvadet er fra ca. 1150. Det handler om, hvordan Karl den Stores hær, med ridder Roland i spidsen, kæmpede mod saracenerne i Spanien. Holger Danske hedder her *Oger le Danois*.

Et kvad er et digt, og det var datidens måde at fortælle historie på. I stedet for internet, rejste spille-mænd rundt og sang om konger og helte

Men der står ikke særlig meget om ham i kvadet. Der står: *Karl den Store hugger voldsomt til, det samme gør hertug Naimes, Holger Danske og Geoffroy d'Anjou, som bærer fanen. Holger Danske er den tapreste af alle: Han sporer hesten, giver den frie tøjler og går til angreb imod ham, der bærer dragen, han slår så hårdt, at Amboire styrter med dragen og med kongens flag til jorden...*

I kvadet er Holger Danske altså bare en af Karl den Stores tapre riddere.

Senere får Holger Danske sine egne franske heltekvad. I kvadene er han søn af den danske konge Gudfred, og bliver udleveret til frankerkongen Karl den Store som gidsel for en fredsftale. Hvis Gudfred brød freden, ville Holger blive dræbt. Denne fortælling minder meget om Josefine Ottesens fortælling om Helgi Daner. Men i det franske kvad er det Karl den Stores hofdamer, der indtrængende beder om, at Holger Danskes liv bliver skånet, fordi de så godt kan lide ham. Kongen ender med at lade ham leve, fordi han jo ikke er skyld i sin fars handlinger.

Holger Danske kommer til Danmark og bliver nationalhelt

Fortællingen om Holger Danske kommer også til Norden, hvor den bliver oversat til islandsk og dansk. Bogtrykkeren Christiern Pedersens skrev i 1534 en bog om Holger Danske, der blev meget populær. Der blev digtet folkeviser på dansk om hans mange bedrifter, og i 1789 blev der sågar skrevet en opera om ham. I

1800-tallet dyrkede man Holger Danske som dansk nationalhelt. Det var først på det tidspunkt, man fandt på, at han sad og sov under Kronborg, og at han først ville vågne den dag Danmark kom i alvorlig knibe.

Fortællingen om Holger Danske er altså det, man kalder en *legende*. Måske bygger legenden på en sand historie om en ridder i Karl den Stores hær, men det ved man ikke noget om, og siden er der under alle omstændigheder digtet meget til. Josefine Ottesen har i sin bog kaldt hovedpersonen Helgi Daner, i stedet for Holger Danske. På den måde kan vi se, at Helgi er inspireret af legenden om Holger Danske, men alligevel også er helt sin egen.

Holger Danske

Sprøgsmaal til teksten:

1. Hvor siger man, at Holger Danske sidder og våger over Danmark?

2. Hvornår vil Holger Danske ifølge legenden vågne?

3. Hvor er det ældste sted, man kan læse om Holger Danske?

4. Hvad var Holger Danske i Rolandskvadet? _____

5. Hvorfor bliver Holger Danske taget til fange ifølge hans egne kvad?

6. Hvem var det, der ville have Holger Danske befriet?

7. Hvad var Christiern Pedersen, der oversatte Holger Danske til dansk? _____

8. Har man sunget om Holger danske? _____

9. Hvornår begyndte man at dyrke Holger Danske som dansk nationalhelt? _____

10. Hvad er historien om Holger Danske blevet brugt til i forhold til det at være dansker? _____
